

דפים יז – יח

כז. האם יש צירוף לדברים דלהלן, לטומאה או לאיסור אכילה?

- א. דם השרץ עם בשרו.
- ב. שני מיני שרצים.
- ג. שרץ ונבלה; שרץ ובשר מת; נבלה ומת.
- ד. הפיגול והגותר.
- ה. ראשון לטומאה עם שני לטומאה.
- ו. מיני מזון שונים / מיני משקים שונים – לענין פסול גויה; עירוב; טומאת אוכלין; הוצאת שבת; עינוי יום הכיפורים.
- ז. הערלה וכלאי הכרם.
- ח. הבגד, השק, העור והמפץ.

א. דם השרץ ובשרו – מצטרפים זה עם זה לטמא, שדם השרצים דינו כבשר (וזה לכם הטמא) ומצטרף עמו הן לטומאה בכעדשה, הן לחיוב על אכילתו – לאחר מיתה בכעדשה, ובחייהם בכזית. ובשרצים שאינם מטמאים – מצטרף לחיוב אכילה בכזית (עפ"י כריתות ד: ול"ה).

לפרש"י, דם של שרץ אחד אינו מצטרף עם בשר משרץ אחר אלא אם פרשו משרצים שלמים, אבל דם ובשר שפרשו משרצים חסר – אינם מצטרפים. לפירוש האחד המובא בתוס', וכך היא דעת הרמב"ם, אפילו דם של אותו השרץ אינו מצטרף עם הבשר אלא בעודו בו ולא כשהם נפרדים. ואם השרץ שלם, מצטרף אליו אפילו נפרד. (כן הוא לפי גירסתנו ופירוש התוס'. ואולם הרמב"ם השמיט זאת. ושם גרסה אחרת היתה לו. ע' ל"ה ושפ"א).

התוס' הקשו על פירוש זה והסיקו כפירוש רבנו נסים, ולפיו דם ושרץ אחר אינם מצטרפים לטמא אלא לנוגע בשניהם אבל לא לנוגע באחד מהם מפני שאינם כגוף אחד. (ע"ע בקרן אורה אריכות רבה בשיטות הראשונים; חזון איש קדשים דף קעג; אהלות כא, ט).

ב. שני שרצים משמונה שרצים המפורשים בתורה – מצטרפים זה עם זה לשיעור טומאה, שכל ששיעורו וטומאתו שוה – מצטרפים.

לפרש"י, אינם מצטרפים אלא אם פרשו משרץ שלם. ולפתתוס' (כרבנו נסים), דוקא אם נוגע בשניהם. כ"נ לכאורה.

וכן מצטרפים המה למלקות על אכילתם.

ג. שרץ ונבלה, שרץ ומת, נבלה ומת – אינם מצטרפים זה עם זה, מפני שהם שני שמות, הלכך אינם מטמאים אף לא כקל שבשניהם. כן היא דעת רבי יהושע. ואילו חכמים (ביומא פא) חולקים על כך וסוברים שגם דברים שאין שיעורם שוה מצטרפים, ששם טומאה אחד הוא.

א. הלכה כרבי יהושע, שכן מורים סתמי המשניות כאן (עפ"י לקוטי הלכות).

ב. מוכח מדברי הרמב"ם שכל אלו שאין טומאתם או שיעורם שוה, אינם מצטרפים גם לא לענין אכילה (עפ"י ל"ה).

ד. שנינו: הפיגול והנותר אין מצטרפים מפני שהם שני שמות. אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא לענין טומאת ידים שגזרו בהם חכמים (ולכך הקלו לענין צירוף – שאין גוזרים גזרה לגזרה. רש"י), אבל לענין אכילה – מצטרפים [אפשר דוקא אם ניכרים כל אחד לעצמו ואינם בלולים. ע' זבחים עה ובתוס'] – ששם אחד מצרפם, לא יאכל כי קדש הוא – כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו (רבי אליעזר).

א. לוקה אחת. ולענין ההתראה – ערש"י, תוי"ט ושפת אמת).

ויש אומרים שלדעת האומר לאו שבכללות אין לוקים עליו – אין מועיל צירוף פיגול ונותר ללקות עליו (עפ"י תוס' זבחים עה. סד"ה הפגול).

ב. מדברי הרמב"ם (פסוה"מ יח, י"א) נראה שהפיגול והנותר מצטרפים גם לענין חיוב קרבן על אכילתם בשגגה (כ"מ מסתימת דברי הרמב"ם בהל' פסוה"מ יח, י"א). ויש חולקים (עתוס' כריתות יא: רמב"ן שבת עא.).

ג. ברמב"ם משמע שאר פסולי הקודש אינם מצטרפים (ע' שפ"א). וכבר נחלקו הראשונים אם לוקים על אכילת שאר פסוה"מ משום אזהרה זו (עריטב"א מכות יד: יח. ומאירי) אם לאו, שלענין שאר הפסולים הריהו 'לאו שבכללות' (עתוס' רמב"ן מכות יח:).

ה. אכל ראשון לטומאה עם שני לטומאה מצטרפים זה עם זה לטמא כקל שבשניהם, כלומר לעשות שלישי, שהם כשם אחד, שהרי השני בא ע"י ראשון.

אב הטומאה עם ראשון לטומאה – אינם מצטרפים אפילו לקל, שהאב דבר אחר הוא, וגם אינם שוים בשיעורם וגם חלוקים הרבה בטומאתם – לענין אדם וכלים (עפ"י חזו"א טהרות א, י).

ו. כל האכלים מצטרפים זה עם זה לפסול הגויה בכחצי פרס, וכמוזן שתי סעודות לעירוב, וכביצה לטמא טומאת אכלין [ולענין זה חיבורי אדם – חיבור. עתוס' נזיר ג: סד"ה ת"ש], וכגורגרת לחייב על הוצאת שבת, וככותבת לחייב ביום הכפורים. כל המשקים מצטרפים זה עם זה לפסול את הגויה ברביעית, וכמלא לוגמא ביוהכ"פ.

ז. הערלה וכלאי הכרם מצטרפים זה עם זה (ללקות על אכילתם כשיעור. ולרבי שמעון המחייב מלקות בכלשהו – אין צריך צירוף).

א. יש אומרים שזהו רק לדעת ר' מאיר הסובר כל איסורי תורה מצטרפים זה עם זה ללקות עליהם. וכן הרמב"ם לא הביא דין זה לענין מלקות אלא לענין איסור תערובתם.

ב. לענין חיוב קרבן – אפשר שלר"ש אין איסורי אכילה מצטרפים (ע' תורי"ד יומא פא).

ח. הבגד והשק, השק והעור, העור והמפץ – כולם מצטרפים זה עם זה כקל שבשניהם, כלומר לטמא כשיעור הגדול שביניהם. הבגד והשק – מצטרפים לטמא כשק, בארבעה על ארבעה טפחים. שק ועור – בחמשה. עור ומפץ – בששה.

קיצע מכולם (ולדעת הרמב"ם, הוא הדין קיצע מאחת מכל אלו) ועשה מהם בגד למשכב – מטמא בשלשה על שלשה, שנחשב הוא לעשותו טלאי לכסת שנקרעה. למושב – טפח. לאחיוזה – כל שהו, שכן ראוי הוא לאורג או לקוצצי תאנים, להגן על האצבע.

וצריך יחוד לאותם דברים, או אף עשיית מעשה (ע' תוס' שבת עו. ד"ה הואיל; חזו"א כלים ל).